

20
— Brussels Philharmonic —
21
SPRING

LE JARDIN FÉERIQUE

STÉPHANE DENÈVE, DIR.

BRUSSELS PHILHARMONIC

LORENZO GATTO, VIOL. / VIOLON

02.07.2021

- welkom -
- programma & artiesten -
- toelichting -
- biografieën -
- musici -

WELKOM

De setting: een feeërieke tuin, een zomerse bries, de zon hoog aan de hemel.

Het symfonisch gedicht *Pastorale d'Eté* van Arthur Honegger zet de toon: sfeervol, wat ingehouden, met lome invloeden van jazz en dromerige strijkers.

Intussen brandt de zon hoog aan de hemel, een gloeiende ster aan het zenit. Piet Swerts neemt ons met zijn vioolconcerto *Zodiac* mee naar dat moment waarop de de zon, midden op de dag, haar hoogste stand bereikt. En gaat dan nog verder, de ruimte in - de zon is immers ook een ster, en Swerts vertaalt de sterrenbeelden in zijn muziek.

Gelukkig lonkt daarna de valavond, met een frisse bries en volop groen in *Le Jardin féérique*: het laatste deel van Ravels *Ma mère l'oye* (een balletsuite gebaseerd op verschillende gekende sprookjes) brengt rust en verpozing in een toverachtige tuin, een dromerige en serene plek waar het na een lange dag heerlijk toeven is.

PROGRAMMA

Brussels Philharmonic · Stéphane Denève, dirigent
· Lorenzo Gatto, viool ·

Arthur Honegger

Pastorale d'été, H. 31

Piet Swerts

Zodiac (Ephemeris for violin and orchestra)

- I. *Prologue - NADIR*
- II. *Toccatina - ARIES*
- III. *Corale - TAURUS*
- IV. *Cantus Gemellus - GEMINI*
- V. *Chante-fable - CANCER*
- VI. *Talea - LEO*
- VII. *Jeu-parti - VIRGO*
- VIII. *Cando - LIBRA*
- IX. *Planctus - SCORPIO*
- X. *Trope I - SAGITTARIUS*
- XI. *Tango - CAPRICORNUS*

- XII. *Trope 2 - AQUARIUS*
- XIII. *Quasi recitativo - PISCES*
- XIV. *Alba (Epilogue) - ZENITH*

Maurice Ravel

Ma Mère l'Oye (Moeder de Gans)

- *Prélude (voorspel)*
- *Danse du Rouet et scène (Dans van het Spinnewiel en scène)*
- *Pavane de la Belle au bois dormant (Pavane van Doornroosje)*
- *Les entretiens de la Belle et de la Bête (Gesprek tussen Belle en het Beest)*
- *Petit Poucet (Klein Duimpje)*
- *Laideronnette, Impératrice des Pagodes (Laideronnette de lelijke heks, Keizerin van de Pagoden)*
- *Le jardin féerique (De toverachtige tuin)*

TOELICHTING

Na het afgelopen anderhalf jaar kan iedereen wel wat verpozing gebruiken. Honeggers *Pastorale d'Été* brengt ons alvast in de juiste stemming, met de verklanking van een zorgeloze zomerochtend in de Zwitserse Alpen. "Ik heb het morgenrood omarmd", schreef hij bovenaan de partituur, daarmee verwijzend naar een gedicht van Rimbaud. De schilderachtige sfeer herinnert aan Debussy, die samen met Ravel tot de belangrijkste componisten van het Franse impressionisme behoort. In Ravels orkestsuite *Ma Mère l'Oye* passeren verschillende sprookjes de revue. Het werk eindigt met een romantische scène in een dromerige sprookjestuin: de prins en de prinses leefden nog lang en gelukkig. Piet Swerts voegt er met zijn vioolconcerto *Zodiac* nog wat extra schittering aan toe.

Een zomerochtend in de bergen

Arthur Honegger (1892-1955) werd geboren in Le Havre. Zijn ouders waren van Zwitserse afkomst, en dus studeerde hij aanvankelijk aan het conservatorium in Zürich en pas later in Parijs. Daar maakte hij kennis met de andere componisten van de groepering die door Satie 'Les Nouveaux Jeunes' genoemd werd. Hun ideaal was eenvoudige muziek, toegankelijk voor iedereen en vermengd met elementen van alledag. Dankzij een toevallige vernoeming door een Franse muziekcriticus in het tijdschrift *Comoedia* zouden de zes leden van de groep – Honegger, Auric, Durey, Milhaud, Tailleferre en Poulenc – de muziekgeschiedenis ingaan als 'Groupe des Six'.

Honegger woonde en werkte het grootste deel van zijn leven in Montmartre, het artistieke middelpunt van Parijs. Hij hield van het kolkende leven in de Franse hoofdstad, maar om te

componeren verkoos hij een rustigere omgeving. Zo trok hij tijdens de zomer van 1920 naar de Zwitserse Alpen om zijn familie te bezoeken. Hij verbleef er in Wengen, een dorpje aan de voet van de Jungfrau, een gebergte met een adembenemend uitzicht. Daar vond hij de inspiratie voor zijn *Pastorale d'Été*, een muzikaal schilderij waarin de natuur ontwaakt. Bovenaan de partituur noteerde Honegger de eerste regels uit *Aube*, een gedicht van Arthur Rimbaud (1854-1886): *“J’ai embrassé l’aube d’été. Rien ne bougeait encore au front des palais. L’eau était morte. Les camps d’ombres ne quittaient pas la route du bois. J’ai marché, réveillant les haleines vives et tièdes, et les pierreries regardèrent, et les ailes se levèrent sans bruit.”*

Het werk opent met de diepe tonen van de celli en contrabassen. In de verte weerklinkt een (alpen)hoorn, vogels lijken te ontwaken. Langgerekte, smachtende melodieën gaan over in een levendig middendeel, waarna het werk

even vredig eindigt als het begon. Auteur Jonathan Coe – een grote fan van het werk van Honegger – beschreef het symfonisch gedicht treffend in zijn roman *Expo 58*: " ...het hoofdthema begon nu het karakter van een oude vriend aan te nemen: opnieuw rees en daalde het, rees en daalde, een zacht, eindeloos hernieuwbaar gesprek tussen de verschillende secties van het orkest; totdat het ook vervaagde in het niets, te midden van de stervende flarden van ragfijne violen, de laatste schemerige vogelgeluiden van fluit en klarinet. "

Een schitterende sterrenhemel

Ook de Belgische componist, pianist en dirigent Piet Swerts (1960) vond inspiratie in een natuurverschijnsel voor zijn vioolconcerto *Zodiac (Ephemeris voor viool en orkest)*, meer bepaald de hemellichamen. Aan de basis van dit werk ligt de cirkel met de twaalf tekens van de dierenriem. Swerts verklankte ze in twaalf miniaturen met elk

een eigen vorm, orkestratie en sfeer, en smeedde ze tot één geheel.

Swerts beschrijft zichzelf voornamelijk als een autodidact, maar hij volgde ook enkele lessen bij onder andere Witold Lutosławski. Hij komt niet uit een muzikaal nest, maar voelde wel al vroeg een soort roeping, zo vertrouwde hij De Standaard in 2020 toe: "Op mijn achtste wilde ik schrijver worden, maar tijdens een vakantie in Spanje begon ik wat liedjes uit te proberen op de melodica van mijn vader. Ineens kon ik op het gehoor dertig nummers spelen. Daarna ging ik naar de muziekacademie in Tongeren, waar ik eerst fagot wilde leren. Dat was er toen niet, dus werd het piano. Ik kreeg de muzikale microbe steeds meer te pakken. In de jaren zeventig reed ik met mijn fietsje in korte broek naar de Basilicaconcerten. Op mijn vijftiende schreef ik mijn eerste orkeststuk. Zo raakte ik geobsedeerd door componeren."

Swerts schrijft het vaakst in opdracht, en zo zond hij in 1993 zijn vioolconcerto *Zodiac* in voor de finales van de Internationale Koningin Elisabethwedstrijd. Zijn compositie werd niet alleen als plichtwerk geselecteerd uit 154 uitzendingen uit een dertigtal landen, maar hij won er bovendien ook de Grote Internationale Prijs voor Compositie mee. Niemand minder dan Górecki zetelde mee in de jury. Swerts was de eerste Belg die deze prijs in ontvangst mocht nemen, en hij beschrijft dit moment dan ook als één van de hoogtepunten uit zijn carrière, naast de première van zijn opera *Les liaisons dangereuses* in 1996 en *A Symphony of Trees*, een grootschalig werk dat hij in 2017 ter herdenking aan de slag van Passendale componeerde.

Sprookjestuin

Maurice Ravel (1875-1937) componeerde slechts twee 'echte' orkestwerken – de

Shéhérazade-ouverture en de *Rapsodie Espagnole*. Zijn overige composities voor orkest zijn arrangementen van kamermuziekwerken, of ontstonden als ballet. De orkestsuite *Ma Mère l'Oye* zag aanvankelijk het licht als suite voor vierhandig piano. Ravel componeerde het voor Jean en Mimie Godebski, twee jonge kinderen van vrienden. Zij speelden de eenvoudige Pavane uit de suite in besloten kring, en op 20 april 1910 verzorgden twee professionele pianisten de première in de Salle Gaveau in Parijs.

In 1911 componeerde Ravel de orkestversie van *Ma Mère l'Oye*, en nog een jaar voorzag hij een arrangement voor ballet op vraag van Jacques Rouché, directeur van het Théâtre des Arts. Voor het ballet componeerde hij ook nog een extra prelude en tussenstukken, veranderde hij de volgorde en schreef hij zelfs het scenario. Vandaag is *Ma Mère l'Oye* het bekendst als suite voor orkest. Ravel hield het orkest bewust klein

om de klankkleuren heel precies in te kunnen zetten en dicht bij het intieme karakter van het kamermuziekwerk te blijven. Ook de thematiek droeg hiertoe bij, aldus Ravel: "De bedoeling om in deze stukken de poëzie van de kindertijd op te roepen, bracht mij er op natuurlijke wijze toe om mijn manier van schrijven te vereenvoudigen en te ontmantelen".

Zijn inspiratie haalde Ravel uit het gelijknamige sprookjesboek van de Franse schrijver Charles Perrault (1628-1703), maar evengoed uit de volksverhalen van gravin d'Aulnoy en Madame Leprince de Beaumont. Het verhaal gaat als volgt: Tijdens het verjaardagsfeest van prinses Florine prikt de prinses per ongeluk haar vinger aan het spinnewiel. Volgens de vloek van de slechte fee moet ze nu sterven. Maar de Goede Fee tovert haar dood om tot een honderdjarige slaap, waaruit ze alleen gewekt zal worden door de kus van iemand die van haar houdt. Om prinses Florine tijdens haar lange slaap te

vermaken, besluit de Goede Fee haar dromen vol wonderlijke verhalen te bezorgen, van Klein Duimpje tot Belle en het Beest. Tijdens het slotdeel worden de dromen van de prinses onderbroken door de komst van een prins. Hij verbreekt de betovering en huwt de prinses in aanwezigheid van het blijde hof en de droomfiguren.

Toelichting door Aurélie Walschaert

LORENZO GATTO VIOL

"Ik wil vooral eerlijk klinken. Er zit een breekbaarheid in mijn toon, het is een weerspiegeling van wie ik ben als persoon. Dat is wat muziek voor mij is: een uitdrukking van menselijke kwetsbaarheid."

Lorenzo Gatto werd in december 1986 in Brussel geboren. Hij begint op vijfjarige leeftijd viool te spelen bij Dirk van de Moortel. Op elfjarige leeftijd volgt hij les in het Koninklijk Muziekconservatorium van Brussel in de klas van Véronique Bogaerts, waar hij op zeventienjarige leeftijd met de hoogste onderscheiding afstudeert. Hij studeert bij Herman Krebbers in Nederland, bij Augustin Dumay aan de Muziekkapel Koningin Elisabeth in België en hij beëindigt zijn academische reis met nog eens

vier jaar studie bij Boris Kuschnir in Wenen. Zijn werk en vastberadenheid worden briljant beloond, aangezien hij zowel de tweede prijs als de publieksprijs wint tijdens de Koningin Elisabethwedstrijd in 2009.

Zijn nominatie als 'Rising Star' in 2010 stelt Lorenzo in staat om zijn debuut te maken op zowat alle grote Europese podia, waaronder het Amsterdamse Concertgebouw, de Musikverein in Wenen, de Cité de la Musique in Parijs en vele anderen. Het is de start van samenwerking met orkesten en dirigenten zoals o.a. Philippe Herreweghe, Vladimir Spivakov, Walter Weller, Jan Willem de Vriend, Jaap van Zweden, Martin Sieghart, Andrey Boreyko en Yannick Nézet-Séguin.

Als fervent kamermusicus deelde Lorenzo het podium met onder anderen Maria João Pires, Mischa Maisky, Martha Argerich, Menahem Pressler, Jean-Claude Vanden Eynden, Frank

Braley en Gérard Caussé. Lorenzo werkt sinds 2015 samen met de Belgische pianist Julien Libeer. Samen namen zij alle Beethoven sonates op, een opname die ze de felbegeerde Diapason d'Or van het Jaar opleverde.

Lorenzo Gatto bespeelt de 'Joachim' Stradivari uit 1698.

www.lorenzogattoviolin.com

STÉPHANE DENÈVE DIRIGENT & MUZIEKDIRECTEUR BRUSSELS PHILHARMONIC

Stéphane Denève is de muzikdirecteur van Brussels Philharmonic. Samen met het orkest lanceert hij tegelijkertijd CffOR (Centre for Future Orchestral Repertoire): een uitgebreide online database, gewijd aan 21ste-eeuwse composities

voor orkest met kans op 'repertoire-status'. Stéphane Denève is zo gepassioneerd door dit nieuwe avontuur en enthousiast over het potentieel van het orkest, dat hij met zijn gezin naar Brussel verhuisde.

Tegelijk is Stéphane Denève muzikdirecteur van St. Louis Symphony Orchestra, vaste gastdirigent van The Philadelphia Orchestra en directeur van CffOR. Eerder was hij muzikdirecteur van het Royal Scottish National Orchestra, en muzikdirecteur van het Radio Sinfonieorchester Stuttgart (SWR). Hoewel hij helemaal thuis is in een zeer breed repertoire, heeft Denève een grote affiniteit met Franse muziek, en zet hij zich speciaal in voor de 21ste-eeuwse muziek.

Na zijn studie orkestdirectie aan het Conservatorium van Parijs begon Stéphane Denève zijn carrière als assistent bij Sir Georg Solti, Seiji Ozawa en Georges Prêtre bij het Orchestre de Paris en de Opéra National de

Paris. Zijn grote liefde voor de stem bracht hem naar de Deutsche Oper am Rhein, waar hij vaste dirigent was van 1997 tot 2001. Hij dirigeerde ook verschillende producties in de Royal Opera House Covent Garden, Glyndebourne Festival, La Scala, Deutsche Oper Berlin, Saito Kinen Festival, Gran Teatro de Liceu, De Nederlandse Opera, De Munt, Deutsche Oper Am Rhein, en Opéra National de Paris.

Ook zijn symfonische carrière nam een hoge vlucht. Het lijstje met Denèves recente afspraken oogt dan ook indrukwekkend, met onder meer het Koninklijk Concertgebouworkest, Orchestra Sinfonica dell'Accademia Nazionale di Santa Cecilia, Wiener Symphoniker, Deutsche Symphonie-Orchester Berlin, NHK-symfonieorkest, Münchner Philharmoniker, Orchestre National de France, Tsjechisch Filharmonisch Orkest en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. In 2020 leidt hij het Royal

Stockholm Philharmonic Orchestra en pianist Igor Levit tijdens het 2020 Nobel Prize Concert.

In Noord-Amerika werkt Stéphane Denève regelmatig samen met de orkesten van Boston, New York, Los Angeles, San Francisco, Cleveland, Saint Louis en Toronto. Hij debuteerde in 2012 in Carnegie Hall met het Boston Symphony Orchestra, maakte zijn debuut op het Grand Teton Music Festival en de Music Academy of the West in 2018, en leidde in 2019 een grote tournee met Brussels Philharmonic naar Noord-Amerika.

Stéphane Denève heeft een nauwe band met vele topsolisten, waaronder Jean-Yves Thibaudet, Yo-Yo Ma, Nikolaj Znaider, James Ehnes, Leif Ove Andsnes, Leonidas Kavakos, Nicholas Angelich, Lang Lang, Frank Peter Zimmermann, Gil Shaham, Emanuel Ax, Renaud and Gautier Capuçon, Lars Vogt, Nikolai Lugansky, Paul

Lewis, Joshua Bell, Hilary Hahn en Augustin Hadelich.

Al drie maal won Stéphane Denève de prestigieuze 'Diapason d'Or de l'année': in 2007, 2012 en 2016 voor opnames rond Roussel, Debussy en Connesson. In 2012 stond hij op de shortlist voor 'Gramophone's Artist of the Year', en in 2013 werd hij bekroond tijdens de International Classical Music Awards. Bij Deutsche Grammophon kwamen recent cd's uit gewijd aan de Prokofiev suites en werken van Guillaume Connesson (o.m. Caeciliaprijs, Diapason d'or de l'année en Choc Classica de l'année), en een opname met Lucas en Arthur Jussen en het Koninklijk Concertgebouworkest. In 2019 bracht het label RCO Live een live opname met het Koninklijk Concertgebouworkest uit van Arthur Honegger's oratorium Jeanne d'Arc au bûcher.

Tenslotte hecht Stéphane Denève veel belang aan het werken met de toekomstige generatie musici, en steunt hij jonge muzikanten in projecten zoals de Tanglewood Music Center, New World Symphony, Colburn School, en Music Academy of the West.

www.stephanedeneve.com

BRUSSELS PHILHARMONIC

Brussels Philharmonic werd in 1935 opgericht door de Belgische openbare omroep (NIR), en werkte vanaf zijn ontstaan samen met tal van internationale dirigenten en -solisten. Het orkest was en is bekend als pionier in het uitvoeren van muziek van de eigen tijd – een reputatie die wereldvermaarde componisten als Bartók, Stravinsky en Messiaen naar Brussel haalde. Ook

vandaag de dag zet Brussels Philharmonic die traditie verder, en neemt het in bijna elk concertprogramma een werk van de 21ste eeuw op. Het orkest repeteert en concerteert in de historische thuishaven Flagey in Brussel, hart van Europa, dat meteen de ideale uitvalbasis is voor concerten in Vlaanderen en de rest van de wereld.

De Franse topdirigent Stéphane Denève is muzikdirecteur van Brussels Philharmonic. Zijn passie voor muziek uit de 21ste eeuw en persoonlijke missie om een dialoog te creëren tussen het repertoire van vroeger en dat van de toekomst sluit helemaal aan op het DNA van het orkest. En dat vertaalt zich niet alleen in de concertprogramma's en opnames, maar ook in het CffOR-platform (Centre for Future Orchestral Repertoire). Deze online database verzamelt sleutel informatie rond symfonische composities vanaf 2000, en voedt zo een brede wereldwijde dialoog rond het repertoire van de toekomst.

Op internationaal vlak heeft Brussels Philharmonic steeds een eigen plaats gehad, met vanaf de beginjaren uitnodigingen voor de belangrijkste festivals en concertzalen in Europa. Zo speelt het orkest in onder meer Philharmonie de Paris, Musikverein (Wenen), Grosses Festspielhaus (Salzburg), Usher Hall (Edinburgh) en Cadogan Hall (Londen). De internationale vertegenwoordiging door IMG Touring brengt het orkest naar nieuwe podia, zowel binnen als buiten Europa (Japan in 2017, Noord-Amerika in 2019). In maart 2019 stond Brussels Philharmonic voor het eerst in Carnegie Hall in New York.

Een andere specialisatie waarmee Brussels Philharmonic een internationale reputatie opbouwde, is het opnemen van soundtracks bij series, games en films, waaronder de Oscar-winnende muziek voor 'The Artist' (muziek van Ludovic Bource). In eigen land is het orkest vaste partner van Film Fest Gent en MotorMusic,

en zijn er jaarlijks concerten met iconische films (zowel blockbusters met bekroonde scores als zwart-wit klassiekers met een nieuwe soundtrack).

Intussen bewees het orkest ook op andere vlakken een pionier te zijn. Naast de vooruitstrevende initiatieven die lopen, waaronder de Tax Shelter en een stichting voor de aankoop van strijkinstrumenten, schrijft het orkest innovatie bewust in op alle vlakken en niveaus van de werking. Zo dragen de heren van het orkest het Symphonic Sporting Jacket, op maat ontwikkeld door het Belgische Café Costume met technische innovaties op vlak van stof en snit, en werd intendant Gunther Broucke uitgeroepen tot Overheidsmanager van het jaar 2016.

De uiteenlopende cd-reeksen van Brussels Philharmonic (Deutsche Grammophon, Palazzetto Bru Zane, Warner/Erato Classics, Film Fest Gent, Brussels Philharmonic Recordings) krijgen

internationale bijval, met onder meer een ECHO Klassik, Cecilia Prijs, Choc de Classica de l'année en Diapason d'Or de l'année. Bij Deutsche Grammophon en met Stéphane Denève kwamen intussen 4 cd's uit: een cd rond Prokofiev, twee cd's gewijd aan het 21ste-eeuws repertoire van Guillaume Connesson (waaronder de meest recente dubbel-cd Lost Horizon met solisten Renaud Capuçon en Timothy McAllister) en een album met onder meer het celloconcerto van Fazil Say met soliste Camille Thomas.

Brussels Philharmonic is een instelling van de Vlaamse Gemeenschap.

www.brusselsphilharmonic.be

volg Brussels Philharmonic op [Facebook](#) [Twitter](#)
[YouTube](#) [Instagram](#) [Spotify](#)

MUSICI

BRUSSELS PHILHARMONIC

(1) aanvoerder / (2) solist

eerste viool

Nadja Nevolovitsch (1), Bart Lemmens (2),
Olivia Bergeot, Eva Bobrowska, Annelies
Broeckhoven, Cristina Constantinescu, Justine
Rigutto, Elizaveta Rybentseva, Alissa Vaitsner,
Gillis Veldeman

tweede viool

Samuel Nemtanu (1), Aline Janeczek, Sayoko
Mundy, Naoko Ogura, Eline Pauwels, Julien Poli,
Stefanie Van Backlé, Bram Van Eenoo

altviool

Mihai Cocea (1), Griet François (2), Philippe
Allard, Agnieszka Kosakowska, Stephan
Uelpenich, Patricia Van Reusel

cello

Karel Steylaerts (1), Barbara Gerarts, Sophie Jomard, Emmanuel Tondus, Elke Wynants

contrabas

Jan Buyschaert (1), Thomas Fiorini, Simon Luce

fluit

Lieve Schuermans (1), Jill Jeschek (2)

hobo

Joris Van den Hauwe (1), Maarten Wijnen

klarinet

Maura Marinucci (1), Midori Mori (2)

fagot

Karsten Przybyl (1), Kensuke Taira (2)

hoorn

Hans van der Zanden (1), Mieke Ailliet (2), Marlies Callebert, Quinten De Gelaen (2)

trompet

Ward Hoornaert (1)

trombone

Tim Van Medegael (2)

tuba

Jean Xhonneux (2)

pauken

Gert François (1)

slagwerk

Gert D'haese (2), Tom De Cock (2),
Titus Franken (2), Stijn Schoofs (2)

harp

Eline Groslot (2)

celesta

Anastasia Goldberg (2)

friends of flagey

FELLOWS

Charles Adriaenssen, Bernard Darty, Paulette Darty, Diane de Spoelberch, Geert Duyck, Marc Ghysels, Frederick Gordts, Irene Steels-Wilings, Maison de la Radio Flagey S.A. / Omroepgebouw Flagey N.V.

GREAT FRIENDS

Patricia Bogerd, António Castro Freire, Anne Castro Freire, Bernard Claeys, Stephen Clark, Pascale Decoene, Marina de Jonghe d'Ardoye, Claude de Selliers, Patricia Emsens, José Groswasser, Charlotte Hanssens, François Hinfray, Ulrike Hinfray, Ida Jacobs, Patrick Jacobs, Nicole Labouverie, Peter L'Ecluse, Gerald Leprince Jungbluth, Virginie Louvois, Martine Renwart, Hans Schwab, My-Van Schwab, Frank Suykens (FBCS BV), Maria Grazia Tanese, Pascale Tytgat, Christophe Vandoorne, Piet Van Waeyenberge, Andreas von Bonin, Katinka von Bonin

FRIENDS

Steve Ahouanmenou, Boudewijn Arts, Alexandra Barentz, Eric Bauchau, Joe Beauduin, Marie-Anne Beauduin de Voghel, Marijke Beauduin, André Beernaerts, Mireille Beernaerts, Gaëlle Bellec, Véronique Bizet, Dominique Blommaert, Francis Blondeau, Anne Boddaert, Gauthier Broze, Nicole Bureau, Chantal Butaye, Aimée Capart, Catherine Carniaux, Marie Irène Ciechanowska - Zucker, Catherine Chatin, Robert Chatin, Anne-Catherine Chevalier, Jacques Chevalier, Marianne Chevalier, Angelica Chiarini, Andre Claes, Theo Compernelle, Philippe Craninx, Jean-Claude Daoust, Stefan De Brandt, Geneviève de Brouwer, Patrick de Brouwer, Francesco de Buzzaccarini, Olivier de Clippele, Sabine de Clippele, Brigitte de Laubarede, Alison de Maret, Pierre de Maret, Philippe de Meurs, Chantal de Spot, Jean de Spot, Gauthier Desuter, Sabine de Ville de Goyet, Sebastiaan de Vries, Agnès de Wouters, Philippe de Wouters, David D'Hooghe, Suzannah D'Hooghe, Frederika D'Hoore, Anne-Marie Dillens, Stanislas d'Otreppe de Bouvette, Amélie d'Oultremont, Patrice d'Oultremont, Jean Louis Duvivier, Bruno Farber, Catherine Ferrant, Isabelle Ferrant, Veronique Feryn, Henri Frédéric, Alberto Garcia-Moreno, Nathalie Garcia-Moreno, Hélène Godeaux, Claire Goldman, Serge Goldman, Christine Goyens, Philippe Goyens, Arnaud Grémont, Eric Hemeleers, Margarete Hofmann, Veerle Huylebroek, Kathleen Iweins, Guy Jansen, Yvan Jansen, Patrick Kelley, Jeff Kowatch, Winifred Kowatch, Hervé Lefébure, Isabelle Lefébure, Vincent Magos, Nadine Manjikian - Vildé, Barbara Mayer, Jean-Louis Mazy, Nadine Mazy-Vander Elst, Luc Meeüs, Marie-Christine Meeüs, Christel Meuris, Lydie-Anne Moyart, Claude Oreel, Elisabeth Parot, Martine Payfa, Michel Penneman, Ingeborg Peumans, Marie Pok, Agnes Rammant, Jean-Pierre Rammant, Anne-Marie Retsin, André Rezsohazy, Bénédicte Ries, Olivier Ries, Catherine Rutten, Isabelle Schaffers, Désirée Schroeders, Giuseppe Scognamiglio, Myriam Sepulchre, Sarah Sheil, Anne-Véronique Stainier, Jeannette Storme-Favart, Jan Suykens, Frank Sweerts, Dominique Tchou, Marie-Françoise Thoua, Danielle t'Kint de Roodenbeke, Jean t'Kint de Roodenbeke, Jelleke Tollenaar, Béatrice Trouveroy, Yves Trouveroy, Vanessa Van Bergen, Radboud van den Akker, Marie Vandenbosch, Els Van de Perre, Marie Vander Elst, Stella Van der Veer, Paul Van Dievoet, Henriëtte van Eijl, Paul Van Hooghten, Marleen Vanlouwe, Frédéric van Marcke, Yvette Verleisdonk, Ann Wallays, Dimitri Wastchenko, Sabine Wavreil, Nathalie Zalcmán, Folkert Zijlstra, Jacques Zucker, Clinimetrics

et tous ceux qui souhaitent garder l'anonymat / en diegenen die anoniem wensen te blijven / and anonymous donors

flagey remercie / bedankt

Autorités publiques / Overheden / Public authorities

Sponsors / Sponsoren

Mécénat / Mecenaat / Patronage

& DONATEURS ANONYMES / ANONIEME SCHENKERS

Partenaires média / Mediapartners / Media partners

Partenaires artistiques principaux / Artistieke hoofdpartners / Major artistic partners

Voisins et partenaires culturels / Buren & culturele partners / Neighbours & cultural partners

